International Online Journal of Educational Sciences, 2015, 7 (4), 188 - 207

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Perceptions of Social Studies Preservice Teachers related to the Concept of Social Studies: Metaphor Analysis Sample*

Tekin ÇELİKKAYA[1] and Hamza YAKAR[2]

[1,2]*Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Social Studies Education, Kırşehir, TURKEY*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 23.05.2015
Received in revised form 11.08.2015
Accepted 25.08.2015
Available online 12.09.2015

ABSTRACT

This study aimed at the perception of social studies preservice teachers identify their metaphors statement related to the concept of social studies is a qualitative descriptive survey research model. It was used phenomenology design that one of the designs qualitative research methods in data collection and the interpretation process. The research group of this study has consisted of social studies preservice teachers in Ahi Evran University Faculty of Education at 2014- 2015 academic fall semester. The universe of the research is also examples. It is participated in a total of 341 preservice teachers, including who men of 145 and girls of 196 in this study. However, here are discussed only producing metaphor surveys in a total 297 survey of preservice teachers who girls of 177 and 120 men. Based on related research, "Social Studies preservice teachers for Social Studies Metaphor Survey" which was developed by researchers in the process of collecting data is used. Documents analysis of produce preservice teachers in the study group for "social studies" metaphors made by the analysis of content, are interpreted converted to the table the findings. Considering metaphors developed by the social studies preservice teachers on the concept of social studies, it is seen that preservice teachers evaluate under 7 categories the social studies and perceived this category of social studies up to "a combination of different disciplines." When looking to the metaphor developed for the concept of social studies, most commonly used by preservice teachers "tree" (% 6.06) is the metaphor. "Politics" discipline outside of the social sciences is seen not mentioned at all by preservice teachers in this study. Generally in all grade levels, in metaphor creation and to explain their rationale, the girls are made more attentive and understandably explanations according to male preservice teachers.

© 2015 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Social studies, social studies preservice teachers, concept, metaphor.

Extended Summary

Purpose

Metaphors can be used in various fields of education. Metaphors are an extremely valuable tool to enhance learning: if we want to discover something new, we must first be able to imagine it. Also metaphors, rather than a vague concept explicit and clear ideas to build has an intuitive value because it is the meaning of our dreams. Analogies and metaphors, has the power to change the world our conceptual system and world saw students (Sanchez, Barreiro & Maojo, 2000: 358). The purpose of this study is to identify metaphors they use to express their perceptions of social studies preservice teachers related to the concept of social studies. For this purpose, will be to answer the following questions in the study:

* This research study is a revised form of a paper presented in IV. International Social Studies Education Symposium which was organized between the dates of 23-25 April 2015 in Abant İzzet Baysal Univercity Bolu/TURKEY.

[1] Corresponding author's address: Ahi Evran University, Faculty of Education, Kırşehir, TURKEY
Telephone: 0386 280 51 33
e-mail: hmzyakar@gmail.com
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2015.04.013

© 2015International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

1- Which metaphors have social studies preservice teachers related to the concept of “social studies”?

2- Metaphors emerging for social studies, which can be classified under the conceptual category in terms of common characteristics?

Method

This study aimed at the perception of social studies preservice teachers identify their metaphors statement related to the concept of social studies is a qualitative descriptive survey research model. It was used phenomenology design that one of the designs qualitative research methods in data collection and the interpretation process. While preparing the data collection tool of research, it was investigated related Research (Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik, 2014; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012; Güven ve Akhan, 2010; Kaya, 2013; Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013) that use of metaphors as a means to elicit perceptions that individuals have.

Based on related research, "Social Studies preservice teachers for Social Studies Metaphor Survey" which was developed by researchers in the process of collecting data is used. There are three questions in the survey developed in accordance with the scanning of the related literature and consisting of two parts. While the first part of survey is related to personal information consisting of two questions (gender and class), the second part consists of a material is related to preservice teachers perception of the social studies. A preliminary application was made before the main application. It was observed that preservice teachers replied questionnaire items in the average 10-15 minutes, the questionnaire was clear and understandable and they aren’t more forced to produce metaphors about social studies. Therewith has been started to the main application. The application was made at a time when researchers present personally. In order to determine perceptions of social studies preservice teachers related to the concept of social studies, semi-structured forms which involving the expression of "*Social Studies like ..... Because .....* " is distributed to preservice teachers.

Results

297 preservice teachers can create valid metaphor out of 341 preservice teachers are involved in the research, explained with various metaphors the concept of the "social studies". This metaphor of 105 (such as campus, vases, sports, atoms) developed by only one preservice teacher, other metaphors (such as tree, octopus, forests, human) was created by 2 with 18 preservice teachers. When examined metaphors that social studies preservice teachers developed for the concept of "social studies", it draws attention that they generally perceive the concept of social studies as "a combination of different disciplines". Apart from this, it is understood that they developed metaphors shaped in categories “the expression of knowledge”, “the benefits provider”, “the source of life” and “the routers and guiding”. Considering metaphors developed by the social studies preservice teachers on the concept of social studies, it is seen that preservice teachers evaluate under 7 categories the social studies and perceived this category of social studies up to "a combination of different disciplines." When looking to the metaphor developed for the concept of social studies, the metaphor used most commonly by preservice teachers is "tree" (% 6.06) .

Discussion and Conclusion

When examined the metaphors that were developed by social studies preservice teachers, it is seen social studies preservice teachers perceived the most “social studies” as a combination of different disciplines. In this direction, neither of social studies preservice teachers aren’t assessment social studies in perspective of social studies as reflective thinking. As well as in the metaphor created by social studies preservice teachers,

it is observed that there are appropriate description to the approaches of “social studies as citizenship transmission” and “social studies as social sciences.” It is seen that not mentioned "politics" discipline by preservice teachers in the study at all. Akhan (2013) has determined in their study that social studies preservice teachers not allocated a lot of time policy issues in the daily life. This case reveals why social studies preservice teachers not mention the politics.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği*

Tekin ÇELİKKAYA[1] ve Hamza YAKAR[2]

[1,2]Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Kırşehir, TÜRKİYE

MAKALEBİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı23.05.2015
Düzeltilmiş hali alındı11.08.2015
Kabul edildi25.08.2015
Çevrimiçi yayınlandı12.09.2015

ÖZ

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgilere yönelik algılarını açıklamada kullandıkları metaforları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemleri desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014- 2015 eğitim öğretim güz dönemi Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmanın evreni aynı zamanda örneklemi oluşturmaktadır. Çalışmaya 196'sı kız, 145'i erkek olmak üzere toplam 341 öğretmen adayı katılmıştır. Ancak burada sadece metafor üreten 177 kız ve 120 erkek olmak üzere toplamda 297 öğretmen adayının anketleri ele alınmıştır. İlgili araştırmalara dayanarak, verilerinin toplanması sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen "Sosyal Bilgilere Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı Metaforları Anketi" kullanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının "sosyal bilgilere" yönelik metaforlar ürettikleri dokümanların çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmış elde edilen bulgular tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Sosyal bilgiler kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdiği metaforlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının sosyal bilgileri 7 kategori altında değerlendirdikleri ve bu kategorilerden sosyal bilgileri en fazla "farklı disiplinlerin birleşimi" olarak algıladıkları görülmektedir. Sosyal bilgiler kavramına yönelik geliştirilen metaforlara bakıldığında, öğretmen adayları tarafından en fazla kullanılan "ağaç" (% 6,06) metaforudur. Çalışmada sosyal bilimlerinin dışında öğretmen adayları tarafından "Siyaset" disiplininin hiç bahsedilmediği görülmektedir. Genel olarak tüm sınıf düzeylerinde, metafor oluşturma ve gerekçesini izah etmede kızlar, erkek öğretmen adaylarına göre daha özenli ve anlaşılır bir biçimde açıklamalar yapmıştır.

© 2015 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Sosyal bilgiler, sosyal bilgiler öğretmen adayı, kavram, metafor

Giriş

Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005).

Sosyal bilgiler dersinde, çocuk hem içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini, hem de bu çevrenin geçmişini, bugününü ve geleceğini yakından tanıma fırsatı bulur. Çocuğun toplumsal kişiliğinin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde bu dersin önemli bir işlevi vardır (Can, Yaşar ve Sözer, 1998: 11). Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerin bulgularını entegre edip öğrencilerin düzeyine göre basitleştiren, bunları kullanarak, bireylere sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir yurttaşlık eğitimi programı olarak nitelendirilmektedir (Öztürk ve Otluoğlu, 2011: 6). Doğanay (2002: 253), Sosyal Bilgiler derslerinin ezberden kurtarılıp, yaşamı anlamlı bir bütün olarak algılamaya dayalı bir ders olarak görülebilmesi için, öğretimin kavram ve genelleme odaklı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Senemoğlu'na (2007) göre bireyin anlamlı ve sistematik düşünmesi için ihtiyaç duyulan kavramlar, yaşamı algılamamız için birer anahtar konumundadır.

* Bu çalışma, IV. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 23-25 Nisan 2015, Bolu, YÜRKİYE.

[2] Sorumlu yazarın adresi: Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kırşehir, TÜRKİYE
Telefon: 0386 280 51 33
e-posta: hmzyakar@gmail.com

Arslan ve Bayrakçı (2006); sınıf içerisinde öğrencilerin özellikle zor kavram ve terimleri daha net bir şekilde anlamalarında, soyut kavramların zihinde somutlaştırılması ve görselleştirilmesinde metaforların son derece yararlı olduğunu, öğrenilen bilgilerin akılda daha uzun süre kalmasını ve daha kolay hatırlanmasını sağladığını, ayrıca öğrenmeye motivasyonu artırıcı etkisi olduğunu belirtmektedir.

Metafor kelimesi, Yunanca "metapherein" kelimesinden türemiştir. "Meta" değiştirmek demektir ve "pherein" ise taşımak anlamındadır (Levine, 2005: 172). Metaforlar, dile zenginlik ve çeşitlilik katmaktadır (Wulf & Dudis, 2005: 330). Metafor, Türkçe'de "benzetme ve eğretileme", eski Türkçe'de "mecaz", Arapça'da "istiare" kelimeleriyle karşılanmaktadır (Aydın, 2006: 10). Metafora ilişkin pek çok tanım yapılmıştır. Bunlardan; Arnett (1999) *"bir algı aracı, düşünce ve görme biçimi"*; Arslan ve Bayrakçı (2006:103), "*Bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması"*; Saban, Koçbeker ve Saban (2006), *"Bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü zihinsel araç"*; Çelikten (2006: 281) *"Ruhsal, açık olmayan veya zor düşünceler gibi kolayca anlaşılamayan düşünceleri tanımlamak"*, Cerit (2008: 694) ise *"insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesneleri nasıl gördüklerini farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç"* olarak ifade etmektedir. Kısaca metaforları, bireylerin kendilerini toplum içinde ifade ederken ve soyut kavramları görselleştirirken sık sık başvurdukları bunu yaparken de çoğu zaman farkına varmadıkları ifadeler olarak da tanımlayabiliriz.

Metaforlar öğrenmeyi geliştirmek için son derece değerli araçlardır: eğer ki yeni bir şeyler keşfetmek istiyorsak, ilk olarak bunu hayal edebilmeliyiz. Ayrıca metaforlar, belirsiz bir kavramdan ziyade açık ve net fikirler inşa etmede bizim hayallerimizin anlamı olduğu için sezgisel bir değere sahiptir. Analojiler ve metaforlar, kavramsal sistemimizi ve öğrencilerin gördüğü dünyayı değiştirme gücüne sahiptir (Sanchez, Barreiro & Maojo, 2000: 358). Metafor, durumları ve olayları algılama yollarımızı etkilediği için gerçekleri yeniden tanımlamak ve problem durumlarını yeniden kavramsallaştırmayı teşvik etmek için de kullanılabilir (Goldstein, 2005:9). Ayrıca metafor, öğretmen eğitiminde teori ile uygulama arasındaki uçurumu birleştirmede de kullanılabilir (Leavy, McSorley ve Bote, 2007: 1219).

Bireyler, hem kendi duygu ve düşüncelerini tanımlarken, hem de karşılarındakilerin duygu ve düşüncelerini tanımlarken metaforlardan yararlanmaktadırlar. Bu da bireylerin yaşam algılarını ortaya koymada önemli bir öğe olarak görülmektedir. Bu bağlamda metaforlar, bireylerin dünyayı ve kendilerini algılama biçimlerini göstermektedir (Girmen, 2007: 12).

Metaforlar eğitimin çeşitli alanlarında kullanılabilmektedirler. Eğitim yönetiminde metaforlara müfredat geliştirme ve plânlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde de metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır (Vadeboncoeur & Torres, 2003: 88). Öğretmen adaylarının algı, tutum ve inançlarının incelenmesinin öğretmen eğitimi çalışmalarının temel amaçlarından biri olup elde edilen sonuçları mesleki uygulamalara yön verme açısından öğretmen adaylarının profesyonel gelişimlerine katkı sağladığı için önemlidir (Noyes, 2004). Metaforlar ve analojiler nitel çalışmaların okuyucuları ile güçlü bağlantı kurma yolu olabilirler; fakat bazı anolojiler belli okuyucu kitlelerini gücendirir. Bu nedenle, metafor ve analojiler betimlenen kimselerin nasıl hissedeceği ve hedeflenen okuyucu kitlesinin nasıl tepkide bulunacağı konusunda bir hassasiyet ile seçilmelidir (Patton, 2014: 504). Bu doğrultuda çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının görüşlerini ve sınıf düzeyleri ile cinsiyete göre farklılaşma olup olmadığını ortaya koymak adına sosyal bilgilere yönelik algılarını metaforlar aracılığı ile tespit etmektir.

Literatür incelendiğinde sosyal bilgiler kavramına ilişkin metafor çalışmalarının yeterli olmadığı görülmektedir. Var olan çalışmalardan bazılarında ele alınan konular: Sosyal bilgiler öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ve sosyal bilimlere yönelik metaforları (Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik, 2014); Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin İmgesel Algıları (Koçoğlu, 2014); Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları (Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013); İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları (Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012) ve İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin öğeleri açıklamak için kullandıkları metaforlar üzerine bir araştırma (Güven ve Akhan, 2010) olarak sıralanabilir.

Ancak bu çalışmalar arasında sadece Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik (2014) tarafından yapılan çalışma sadece 1. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yapılmıştır. Araştırmada, sadece okula yeni başlayan bir öğretmen adayı değil 1, 2, 3 ve 4. sınıf olmak üzere olan bütün sınıf seviyelerindeki öğretmen adaylarının kendi branşı olan sosyal bilgiler kavramına ne gibi anlamlar yükledikleri ve sınıflar arasındaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgilere ilişkin geliştirdikleri metaforları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sosyal bilgilere" ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Sosyal bilgilere ilişkin ortaya çıkan metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgilere yönelik algılarını açıklamada kullandıkları metaforları tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Veri toplama ve yorumlama sürecinde nitel araştırma yöntemleri desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, günlük yaşamda farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Patton, 2014: 104; Yıldırım ve Şimşek, 2013: 78). Metaforlar çalışılan konuya ilişkin sağlam ve zengin bir resim sunma konusunda oldukça yararlıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 242). Schmitt (2005: 360) de özellikle nitel araştırmalarda ulaşılan karmaşık bilgilerin açık ve anlaşılır örüntülere dönüştürülmesinde, metaforların çok kullanışlı olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmada da öğretmen adaylarının Sosyal Bilgilere yönelik algıları metaforlar aracılığıyla incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014- 2015 eğitim öğretim güz dönemi Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırmanın evreni aynı zamanda örneklemi oluşturmaktadır. Çalışmaya 196'sı kız, 145'i erkek olmak üzere toplam 341 öğretmen adayı katılmıştır. Ancak burada sadece metafor üreten 177 kız ve 120 erkek olmak üzere toplamda 297 öğretmen adayının anketleri ele alınmıştır. Araştırmada "öğretmen adayı" terimi, anabilim dalının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan öğrenciler için kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete ve sınıfa ilişkin demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının demografik bilgileri

Cinsiyet / Sınıf	Kız		Erkek	
	n	**%**	**n**	**%**
1	45	25,42	17	14,17
2	31	17,52	29	24,16
3	40	22,60	17	14,17
4	61	34,46	57	47,50
Toplam	**177**	**100**	**120**	**100**

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı hazırlanırken, bireylerin sahip olduğu algıları ortaya çıkarmada *metaforların bir araç olarak kullanıldığı* ilgili araştırmalar (Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik, 2014; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012; Güven ve Akhan, 2010; Kaya, 2013; Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013) incelenmiştir.

İlgili araştırmalara dayanarak, verilerinin toplanması sürecinde araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sosyal Bilgilere Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı Metaforları Anketi" kullanılmıştır. İlgili alan yazın taranması doğrultusunda geliştirilen ve iki bölümden oluşan ankette toplam 3 soru bulunmaktadır. İki sorudan oluşan ilk bölüm kişisel bilgilere yönelik (cinsiyet ve sınıf) iken bir maddeden oluşan ikinci bölüm ise öğrencilerin Sosyal Bilgilere yönelik algılarıyla ilgilidir. Etkinlik kâğıdının görünüş ve kapsam geçerliliği için üç alan uzmanından görüş alınarak etkinlik kâğıdına son hali verilmiştir. Son hali verilen ölçme aracı, maddelerin anlaşılırlığı, kolay/zorluk düzeyleri ve yanıtlama süresi gibi değişkenleri tespit etmek amacıyla ön uygulama kapsamında örneklem dışında tutulan her sınıf düzeyinden 2 kişiye uygulanmıştır. Ön

uygulamaya katılan öğrencilerin anket maddelerini ortalama 10-15 dk. içinde cevapladıkları, maddenin açık ve anlaşılır olduğu, kendilerine sunulan Sosyal Bilgiler ilgili metafor üretmede fazla zorlanmadıkları gözlenmiştir. Bunun üzerine esas uygulamaya geçilmiştir. Uygulama, bizzat araştırmacıların da hazır bulunduğu bir zamanda yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının *"Sosyal Bilgiler"* kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla, öğretmen adaylarına *"Sosyal Bilgiler ……gibidir. Çünkü ……"* ifadesinin yer aldığı yarı yapılandırılmış form dağıtılmıştır. Metaforların diğer bir ifade ile benzetmenin herhangi bir şeye (somut, soyut, canlı cansız varlıklar) yapılabileceğini, çünkü ile de metaforun gerekçesini yazmaları istenmiştir. Katılımcılara yalnızca bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini aktarmaları için bir ders saati içinde süre (15 dakika) tanınmıştır. Öğretmen adayları tarafından doldurulan bu formlar birer belge ve doküman olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının "sosyal bilgilere" yönelik metaforlar ürettikleri dokümanların çözümlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmış elde edilen bulgular tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır. Bu süreç beş aşamada gerçekleştirilmiştir: **1.** Adlandırma Aşaması, **2.** Tasnif Etme Aşaması, **3.** Kategori Geliştirme Aşaması, **4.** Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması, **5.**Nicel veri analizi için verileri SPSS paket programına aktarma aşaması.

Adlandırma aşaması. Bu aşamada araştırmaya katılan öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar öncelikle bir Excel tablosu oluşturularak olduğu gibi bilgisayara aktarılmış, alfabetik sıraya göre genel bir liste yapılmıştır. Bu aktarma aşamasında katılımcıların ifadeleri gözden geçirilerek, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılmıştır. Bu aşamada basitçe her öğretmen adayının sunduğu kâğıtta dile getirilen metaforlar kodlanmıştır (*örneğin ağaç, nar, türlü, yıldız, zincir vb.).* Renkli kalemler kullanılarak, metaforun adı ayrıca öğretmen adayı kâğıtlarında da işaretlenmiştir. Herhangi bir metaforun tanımlanmadığı, öğretmen adayının herhangi bir şey yazmadığı veya oluşturulan metaforun mantıklı bir şekilde açıklanmadığı kâğıtlar "*metafor yok*" şeklinde (daha sonra elenmek üzere) işaretlenmiştir.

Tasnif aşaması. Bu aşamada, metafor analizi (Moser, 2000; Patton, 2014: 505; Yıldırım ve Şimşek, 2013: 236) ve içerik analizi (Patton, 2014: 453; Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259-272) teknikleri kullanılarak her metafor ayrıştırılmış ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir.

Forceville (1996), herhangi bir şeyin metafor olarak kabul görmesi için en az şu üç sorunun yanıtlanması gerektiğini ifade etmiştir (Akt: Forceville, 2002: 2). Bunlar: "1- Metaforun konusu nedir? 2- Metaforun kaynağı nedir? 3-Metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler nelerdir?" Bu durumu gerçekleştirmek için öğretmen adaylarının kaleme aldıkları metaforlar tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek, her metafor imgesi (1) *metaforun konusu*, (2) *metaforun kaynağı* ve (3) *metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki* bakımlarından analiz edilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan 341 öğretmen adayının etkinlik kâğıtları metafor ve gerekçeleri ile birlikte sıra numaralarına göre listelenmiştir. Bu araştırmada elenen toplam 44 katılım formu, tamamlanmış herhangi bir metafor içermediğinden dolayı araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Ayıklanma süreci başlıca dört kritere dayalı olarak gerçekleştirilmiştir: *(a) sadece tanımlamaların yapıldığı veya herhangi bir metafor kaynağını içermeyen kağıtlar, (b) belli bir metafordan söz edilmesine rağmen metafor için herhangi bir gerekçenin(mantıksal dayanağın) sunulmadığı kağıtlar, (c) birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforlar ve (d) mantıksız veya sosyal bilgiler kavramının daha iyi anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmayan metaforlar.*

Elenen kâğıtlardan örnekler verecek olursak; öğretmen adayının bir tanesi "*Ne onla olunuyor ne de onsuz olunuyor.*" şeklindeki açıklamasıyla metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından anlamlı bulunamadığı için elenmiştir. Bundan başka, bir diğer öğretmen adayı ise, "*Sosyal bilgiler uykuya benziyor çünkü; ilköğretimdeyken sosyalci hocalarımız dersi hep sıkıcı anlatırdı. Bende hep uyuklardım. O yüzden sosyal bilgiler deyince aklıma hep uyku geliyor*." şeklinde, sosyal bilgiler bir kavram olarak algılamamış bir ders veya bölüm olarak düşünülerek metafor oluşturmuştur ve bu gerekçeyle elenmiştir. Katılımcıların zayıf yapılı metaforları içeren kâğıtların ayıklanmasından sonra, toplam 297 adet *geçerli metafor* elde edilmiştir. Bu aşamada, bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her

metaforu temsil eden öğretmen adayı yazılarından birer *örnek metafor ifadesi* seçilmiştir. Böylece, metaforların her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnek metafor ifadelerinin derlenmesiyle birlikte bir *"örnek metafor listesi"* oluşturulmuştur. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak derlenmiştir: (a) Metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak.

Öğretmen adaylarının kendi el yazılarıyla kaleme aldıkları metafor ifadesinin çok uzun olduğu durumlarda, öğretmen adaylarının kendi sözcükleri ve anlatım dili korunarak metaforun sadece en önemli (veya çarpıcı) boyutları aktarılmıştır. Aktarılmayan sözcükleri, cümleleri veya paragrafları simgelemek içinse metafor ifadesinde üç nokta (. . .) kullanılmıştır. Son olarak, bir metafor imgesini kimin ürettiğine ilişkin kişisel bilgiler, söz konusu metafor ifadesinin hemen sonundaki parantez içinde kodlanmış olarak verilmektedir. Bu kodların anlamları şunlardır: (1) Parantez içindeki; "*1, 2, 3* ve *4*" sayıları öğretmen adaylarının sınıf düzeylerini temsil etmektedir ("*1*" birinci sınıf, "*2*" ikinci sınıf, "*3*" üçüncü sınıf ve "*4*" dördüncü sınıf). ; "*E*" ve "*K*" harfleri ise öğretmen adaylarının cinsiyetlerini belirtmek için kullanılmıştır ("*E*" erkek öğrenciler ve "*K*" kız öğrenciler); en sondaki sayı ise kaçıncı kişi olduğunu ifade etmektedir. Örneğin; 3-E12 (3. sınıf erkek öğretmen adayı 12. kişi)

Kategori geliştirme aşaması. Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, *sosyal bilgilere* ilişkin sahip oldukları ortak özellikler yönüyle incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle, özellikle ikinci aşamada 153 metafora ilişkin olarak oluşturulan örnek metafor listesi baz alınıp her metafor imgesi incelenmiş ve belli bir kodla ilişkilendirilerek, toplam 7farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Örneğin; "Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler" kategorisi altında yer alan metaforların hepsi sosyal bilgileri farklı kollar ve dallardan oluşan şeylere benzeterek sosyal bilgilerin çeşitli disiplinlerin birleşimi olduğunu vurgulamışlardır. (Örneğin, "*Sosyal bilgiler ağaç gibidir çünkü; tek bir kelimeyle ifade ettiğimiz ağacı incelediğimizde birden çok dala sahip olduğunu görürüz ve her dal o ağaca ait bir gövdedir. Sosyal bilgilerde tek bir kelimeyle ifade ettiğimiz fakat içinde birçok dalı bilgiyi barındıran bölümdür.*" şeklindeki amaç ifadeleri ile sosyal bilgilerin ağacın dalları gibi farklı disiplinleri barındırdığı belirtilmiştir).

Geçerlik ve güvenirliği sağlama aşaması. Geçerlik ve güvenirlik, araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak veya artırmak için araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2013:288). Araştırma sonuçlarının geçerliliğini sağlamada iki önemli süreç gerçekleştirilmiştir. (a) Veri analiz süreci detaylı bir şekilde açıklanmıştır. (b) Bulguların işlenmesinde ve yorumlanmasında öğretmen adaylarının kendi el yazıları ile yazdıkları metafor imgeleri, temel veri kaynağı olarak kullanılarak her kavramsal kategoriyi oluşturan alt özelliklerin her biri en az bir öğretmen adayı metafor imgesiyle (yani doğrudan alıntılarla) desteklenmiştir.

Araştırmanın (iç) güvenirliğini sağlamak için de iki önemli strateji izlenmiştir. *Birinci stratejiye ilişkin olarak*, (aynı zamanda bu makalenin yazarları da olan) iki araştırmacı araştırmanın başından sonuna kadar her aşamada (örneğin, araştırma deseninin oluşturulması, araştırma sorularının yazılması, verilerin toplanması, verilerin analiz edilmesi, kavramsal metafor kategorilerinin geliştirilmesi ve sonuçların yorumlanması aşamalarında) uyum içinde çalışarak birlikte hareket etmiş ve herhangi bir uzlaşmazlık durumunda karar vermek için *konsensüs* sağlamaya çalışmıştır. *İkinci stratejiye ilişkin olarak*, araştırmada geliştirilen yedi kavramsal kategori altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla *uzman görüşüne* başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, aynı fakültede görev yapan metafor konusunda çalışmaları olan öğretim üyesine iki liste verilmiştir: (1) *153 adet öğretmen adayı metafor imgelerinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste* ve (2) Yedi *kavramsal kategorinin(kısa açıklamalarıyla birlikte) rastgele dizili olduğu bir liste*. Uzmanlardan bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki metafor imgelerini ikinci listedeki yedi kavramsal kategoriyle (ve hiçbir metafor imgesini dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra, bu uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacıların kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Bütün karşılaştırmalarda *görüş birliği* ve *görüş ayrılığı* sayıları tespit edilerek, araştırmanın (iç) güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (yani, Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994: 64) göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90'a yaklaşması ya da % 90'ı geçmesi durumunda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır. Bu araştırmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenirlik çalışmasında 1, 2, 3 ve 4. sınıflar için sırasıyla % 92, % 93, % 91 ve % 94 oranlarında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlanmıştır.

Uzman, **1.sınıf için** *dünya* ve *atmosfer* metaforunu birinci kategori yerine beşinci kategoriyle, *gemi* metaforunu birinci kategori yerine üçüncü kategoriyle, *ırmak* metaforunu ikinci kategori yerine birinci kategoriyle eşleştirmiştir. Bu durumda Güvenirlik = 46 / 46 + 4 = .92 olarak hesaplanmıştır. **2. sınıf için** *güneş* metaforunu birinci kategori yerine beşinci kategoriyle, *gökyüzü* metaforunu birinci kategori yerine üçüncü kategoriyle, *arı* metaforunu birinci kategori yerine dördüncü kategoriyle eşleştirmiştir. Bu durumda Güvenirlik = 43 / 43 + 3 = .93 olarak hesaplanmıştır. **3. sınıf için** *güneş* metaforunu ikinci kategori yerine beşinci kategoriyle, *insan ve toplum metaforlarını* birinci kategori yerine altıncı kategoriyle, *okul* metaforunu birinci kategori yerine dördüncü kategoriyle eşleştirmiştir. Bu durumda Güvenirlik =39 / 39 + 4 = .91 olarak hesaplanmıştır. **4.sınıf için** arı metaforunu birinci kategori yerine altıncı kategoriyle, *ev* ve *yemek metaforlarını* birinci kategori yerine beşinci kategoriyle, *deniz* metaforunu birinci kategori yerine üçüncü kategoriyle, sarmaşık metaforunu üçüncü kategori yerine birinci kategoriyle eşleştirmiştir. Bu durumda Güvenirlik = 82 / 82 + 5 = .94 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, bu araştırmada istenilen güvenirlik düzeyine ulaşıldığını göstermektedir.

Nicel veri analizi için verilerin SPSS paket programına aktarılması. Toplam 153 adet metaforun tanımlanmasından ve bu metaforların oluşturduğu yedi adet kavramsal kategorinin geliştirilmesinden sonra, bütün veriler SPSS istatistik programına aktarılmıştır. Bu işlemden sonra, ilk olarak her bir metaforu ve kategoriyi temsil eden öğretmen adayı sayısı (*n*) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın çalışma grubunda yer alan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sosyal bilgiler" kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar ve bu metaforlara ilişkin yapmış oldukları açıklamalara yer verilmiştir. Araştırmaya dahil edilen 341 öğretmen adayından geçerli metafor oluşturabilen 297 öğretmen adayı "sosyal bilgiler" kavramını aşağıdaki metaforlarla açıklamıştır. Oluşturulan metaforlar alfabetik sıraya ve sınıf düzeyine göre listelenerek her bir metaforu temsil eden öğretmen adayı sayısı ve toplam yüzdesi tablo halinde aşağıda gösterilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Sosyal bilgiler kavramına ilişkin öğretmen adaylarının geliştirdiği metaforlar

Metafor kodu	Geliştirilen Metaforlar	Sınıflara Göre Dağılımı (n)				Toplam		Metafor kodu	Geliştirilen Metaforlar	Sınıflara Göre Dağılımı (n)				Toplam	
		1	2	3	4	n	%			1	2	3	4	n	%
1	Ağaç	4	6	2	6	18	6,06	78	Kar tanesi	1	-	-	-	1	0,33
2	Ağaç dalı	-	1	-	-	1	0,33	79	Karayolları	-	-	1	-	1	0,33
3	Ağaç gövdesi	1	1	-	-	2	0,67	80	Kardeş	-	1	-	-	1	0,33
4	Ağaç kökü	-	-	-	2	2	0,67	81	Karpuz	-	-	1	-	1	0,33
5	Ahtapot	4	2	-	1	7	2,35	82	Kır çiçeği	-	1	-	-	1	0,33
6	Aile	-	3	3	1	9	3,03	83	Kırkayak	-	1	-	-	1	0,33
7	Akarsu	1	-	-	-	1	0,33	84	Kitap	1	-	-	1	2	0,67
8	Anne	1	-	-	1	2	0,67	85	Kokteyl	-	1	-	-	1	0,33
9	Ansiklopedi	1	-	-	-	1	0,33	86	Koşu pisti	-	1	-	-	1	0,33
10	Araba	1	-	1	3	5	1,68	87	Köprü	1	-	-	-	1	0,33
11	Arı	1	1	-	2	4	1,34	88	Kumbara	-	-	-	1	1	0,33
12	Aşure	1	-	-	2	3	1,01	89	Kuş	1	-	-	-	1	0,33
13	Atatürk	-	-	-	1	1	0,33	90	Kutup yıldızı	-	-	-	1	1	0,33
14	Atmosfer	1	-	-	-	1	0,33	91	Lokomotif	-	-	1	1	2	0,67
15	Atom	1	-	-	-	1	0,33	92	Lunapark	-	-	1	-	1	0,33
16	Avuç içi	-	-	-	1	1	0,33	93	Makine dişlisi	-	-	-	1	1	0,33
17	Ayakkabı	-	-	-	1	1	0,33	94	Masa	1	-	-	-	1	0,33
18	Ayna	2	1	-	-	3	1,01	95	Matruşka	-	-	-	4	4	1,34
19	Baba	-	1	-	-	1	0,33	96	Mevsim	-	-	1	-	1	0,33
20	Bahçe	1	-	-	1	2	0,67	97	Meyve sandığı	-	-	-	1	1	0,33
21	Balık kılçığı	-	-	1	-	1	0,33	98	Mozaik	-	-	-	1	1	0,33
22	Başak	-	-	-	1	1	0,33	99	Nar	-	1	4	1	5	1,68
	Tablo 2'nin devamı														
23	Bayrak	-	-	-	1	1	0,33	100	Nehir	-	-	-	1	1	0,33
24	Belge	1	-	-	-	1	0,33	101	Oksijen	1	-	-	-	1	0,33
25	Biçer-döver	-	-	1	-	1	0,33	102	Okul	-	-	1	-	1	0,33
26	Bilgi yuvası	-	1	-	-	1	0,33	103	Okyanus	-	-	-	6	6	2,02
27	Bilgisayar	-	-	1	-	1	0,33	104	Organ	-	-	-	2	2	0,67
28	Bina	-	2	1	1	2	0,67	105	Orman	1	3	1	4	9	3,03

29	Buğday	1	-	-	-	1	0,33	106	Orta kuşak	-	1	-	-	1	0,33
30	Bukalemun	-	-	-	3	3	1,01	107	Papatya	2	-	-	-	2	0,67
31	Çam kozalağı	-	1	-	-	1	0,33	108	Parmak	-	-	-	1	1	0,33
32	Çanta	-	-	-	1	1	0,33	109	Pasta	-	-	1	-	1	0,33
33	Çark	-	-	-	1	1	0,33	110	Piramit	1	-	1	-	1	0,33
34	Çınar	-	-	-	7	7	2,35	111	Portakal	-	-	-	1	1	0,33
35	Çiçek	1	-	-	-	1	0,33	112	Psikolog	-	1	-	-	1	0,33
36	Çiftlik	-	-	1	-	1	0,33	113	Pusula	-	-	-	1	1	0,33
37	Çikolata	1	-	-	-	1	0,33	114	Rehber	-	-	1	-	1	0,33
38	Çok uluslu devlet	-	-	-	1	1	0,33	115	Renk	-	-	-	1	1	0,33
39	Çorba	-	-	-	1	1	0,33	116	Roman	-	-	-	1	1	0,33
40	Dağ	-	-	1	-	1	0,33	117	Saat mekanizması	-	-	-	1	1	0,33
41	Deniz	1	1	-	2	3	1,01	118	Salon	-	-	-	1	1	0,33
42	Devlet	-	1	-	-	1	0,33	119	Sarı bez	-	-	-	1	1	0,33
43	Doğa	1	-	-	-	1	0,33	120	Sarmaşık	1	-	-	1	2	0,67
44	Duyu organı	1	-	-	-	1	0,33	121	Seyahat	-	1	-	-	1	0,33
45	Dünya	2	1	1	2	6	2,02	122	Soğan	-	-	-	1	1	0,33
46	Dünya küresi	-	-	1	-	1	0,33	123	Soru işareti	1	-	-	-	1	0,33
47	El	-	-	-	1	1	0,33	124	Soy ağacı	1	-	-	-	1	0,33
48	Ev	2	-	-	1	2	0,67	125	Spor	-	-	-	1	1	0,33
49	Evren	1	-	1	-	2	0,67	126	Su	2	-	-	-	2	0,67
50	Filozof	1	-	-	-	1	0,33	127	Şemsiye	-	-	1	-	1	0,33
51	Futbol takımı	-	-	-	1	1	0,33	128	Şiir	1	-	-	-	1	0,33
52	Galaksi	-	1	-	1	2	0,67	129	Taşıt	-	1	-	-	1	0,33
53	Gazete	1	-	-	-	1	0,33	130	Tavus kuşu	-	-	-	1	1	0,33
54	Gemi	1	-	-	-	1	0,33	131	Temel	-	1	-	1	2	0,67
55	Geniş aile	1	-	-	-	1	0,33	132	Tohum	-	1	-	1	2	0,67
56	Gezi arabası	-	-	1	-	1	0,33	133	Toplum	-	-	2	-	2	0,67
57	Gökkuşağı	2	2	5	2	11	3,70	134	Toprak	-	1	-	-	1	0,33
58	Gökyüzü	-	1	1	-	2	0,67	135	Tren	-	-	-	2	2	0,67
59	Göl	-	-	1	-	1	0,33	136	Tripot	-	-	1	-	1	0,33
60	Gözlük	-	-	1	-	1	0,33	137	Tünel	-	1	-	-	1	0,33
61	Grup	-	-	-	1	1	0,33	138	Türkiye	-	2	-	1	3	1,01
62	Gül	-	1	2	-	3	1,01	139	Türkiye haritası	1	-	-	-	1	0,33
63	Güneş	-	3	2	4	9	3,03	140	Türlü	-	1	-	-	1	0,33
64	Halk	-	-	1	-	1	0,33	141	Uzay	-	1	-	-	1	0,33
65	Harita	-	-	-	2	2	0,67	142	Ülke	-	1	-	-	1	0,33
66	Hayat	2	-	3	4	9	3,03	143	Üzüm	-	-	-	1	1	0,33
67	Hücre	-	1	-	-	1	0,33	144	Üzüm salkımı	-	-	-	1	1	0,33
68	Irk	-	-	1	-	1	0,33	145	Vatan	-	-	-	1	1	0,33
69	Irmak	1	-	-	-	1	0,33	146	Vazo	1	-	-	-	1	0,33
70	Işık	-	2	-	-	2	0,67	147	Vücut	-	-	-	2	2	0,67
71	İlaç	-	-	-	1	1	0,33	148	Yağmur	-	1	-	1	2	0,67
72	İnsan	1	2	3	3	9	3,03	149	Yap-boz	-	1	2	1	4	1,34
73	İnsan vücudu	-	-	-	1	1	0,33	150	Yaprak	-	-	-	1	1	0,33
74	İp yumağı	1	-	-	-	1	0,33	151	Yemek	-	-	-	1	1	0,33
75	Kampüs	-	-	1	-	1	0,33	152	Yıldız	-	-	-	2	1	0,33
76	Kapı	1	-	-	-	1	0,33	153	Zincir	-	-	-	1	1	0,33
77	Kaplumbağa	1	-	-	-	1	0,33								

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada metafor oluşturan 297 öğretmen adayının 153 çeşit metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu metaforların 105 tanesi (kampüs, vazo, spor, atom gibi) sadece 1 öğretmen adayı tarafından geliştirilirken, diğer metaforlar (ağaç, ahtapot, orman, insan gibi) 2 ile 18 öğretmen adayı tarafından oluşturulmuştur. Geliştirilen metaforların pek çoğu somut kavramlarla ilişkilendirilmiştir. En fazla geliştirilen metaforlar; birinci olarak *ağaç* (n:18 , % 6,06), ikinci olarak *gökkuşağı* (n:11, % 3,70) ve üçüncü olarak ise *aile*, *orman*, *güneş*, *hayat* ve *insan* (n:9,% 3,03) şeklindedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sosyal bilgiler" kavramına yönelik geliştirdiği metaforlar incelendiğinde, genelde "*farklı disiplinlerin birleşimi*" olarak sosyal bilgileri algıladıkları dikkat çekmektedir. Bunun dışında öğretmen adaylarının "*bilginin ifadesi*", "*fayda sağlayıcı*", "*sonsuzluk ve sınırsızlık*", "*yaşam kaynağı*", "*yönlendirici ve yol gösterici*" *olarak* sosyal bilgiler şeklindeki kategorilere ait metaforlar geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca katılımcılar tarafından geliştirilen anlamlı metaforlardan bu kategorilerin dışında yer alan metaforlar "*diğer metaforlar*" kategorisi içerisinde değerlendirilmiştir. Sosyal

bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramı ile ilgili olarak geliştirdiği metafor kategorileri ve bunlara ilişkin metafor örnekleri sınıf düzeylerine göre tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3. Birinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Adedi	f	%
1.*Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler*	Ağaç (4), Ahtapot (3), Dünya (2), Ev (2), Gökkuşağı (2), Papatya (2),Ağaç Gövdesi (1),Araba (1), Aşure (1), Atmosfer (1),Atom (1),Bahçe (1), Buğday (1), Çiçek (1), Deniz (1), Doğa (1), Gazete (1), Gemi (1), Geniş aile (1), İnsan (1), Kar tanesi (1), Masa (1), Orman (1), Piramit (1), Sarmaşık (1),Soy ağacı (1), Şiir (1),Türkiye haritası (1),Vazo (1)	29	38	61,29
2. *Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler*	Ayna (2), Arı (1), Belge (1), Irmak (1), Kapı (1), Köprü (1)	6	7	11,29
3. *Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler*	Akarsu (1), Ansiklopedi (1), Evren (1), İp yumağı (1)	4	4	6,45
4.*Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler*	Anne (1), Kitap (1), Kuş (1)	3	3	4,84
5. *Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler*	Hayat (2), Su (2), Oksijen (1)	3	5	8,06
6. *Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler*	Duyu organı (1), Filozof (1)	2	2	3,23
7.*Diğer*	Çikolata (1), Kaplumbağa (1), Soru işareti (1)	3	3	4,84
Toplam		50	62	100

Tablo 3'e göre, 62 katılımcı tarafından 1. sınıf düzeyinde 50 metafor geliştirilmiş ve bu metaforlar 7 kategori altında toplanmıştır. Buna göre öğretmen adayları tarafından en fazla *"farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler"* kategorisinde (29 metafor, % 61,29) metafor geliştirilirken, en az ise *"Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler"* kategorisinde (2 metafor, % 3,23) metafor geliştirilmiştir.

Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler kategorisinde 38 katılımcı (% 61,29) tarafından 29 metafor geliştirilmiştir. Bu kategoride öğretmen adayları, sosyal bilgilerin tarih, coğrafya, felsefe, vatandaşlık bilgileri gibi disiplinlerden oluştuğunu ve bu disiplinlerin ürettiği bilgileri kullanarak bir bütün oluşturduğuna ilişkin açıklamalar yapmışlardır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Ağac**a benzer. Ağaç çok köklüdür ve kökleri geçmişe dayalıdır. Ağacın yaprakları gibi sosyal bilgilerin de dalları vardır. Nasıl ki ağacın dalların köke bağlıysa sosyal bilgilerin dalları da sosyal bilimlere bağlıdır. Kesinlikle dallar arasında konular yönünden benzerlikler vardır. Aynı konuyu farklı şekillerde işleyebilirler…"(**1-K19**)*

*"Sosyal bilgiler **Ahtapot**a benzer. Ahtapotun birçok kolu vardır. Sosyal bilgilerin kolları olduğu gibi. Her kolun farklı bir fonksiyonu vardır..."(**1-E14**)*

Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler kategorisinde; 7 katılımcı (% 11,29), 6 metafor kullanarak sosyal bilgileri açıklamıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Irmağa** benzer. Irmak durmadan akar ve çeşitli materyalleri üzerinde taşır. Bu materyaller çeşitli bilim dallarına benzer ve bir sığ alanda kalıplaşarak yığılır. İşte sosyal bilgiler de çeşitli bilim dallarını konuları incelemek için bir alanda toplar ve konuyu onlar üzerinden açıklar."(**1-E5**)*

Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler kategorisinde, sosyal bilgilerin sınırsız ve sonsuz olduğu öne çıkartılmış ve 4 öğretmen adayı(% 6,45) tarafından 4 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Ansiklopedi**ye benzer. Böyle bir kitabın içinde her çeşit bilgi vardır ve bizim bölümümüzün derslerinde her çeşit bilgi sunulmaktadır …" (**1-K7**)*

Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 öğretmen adayı (% 4,84) tarafından 3 metafor geliştirilmiştir. Bu kategoride öğretmen adayları tarafından sosyal bilgilerin toplumsal hayatta bir rehber görevi üstlendiği vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Anne**ye benzer. Anne çocuklarını hayata hazırlar. Onların iyi birer vatandaş olması için çabalar. Sosyal bilgiler de böyledir. Hayatı anlatır… Hayatı kavratır, bilmediğini bildirmeye çalışır." **(1-K14).***

Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 5 katılımcı (% 8,06) tarafından 3 metafor kullanarak sosyal bilgiler kavramını açıklamıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Hayat**a benzer. Hayatımızın her alanında her zaman karşımıza çıkmaktadır… Yaşama farklı bir pencereden bakmanızı sağlar." **(1-K6)***

Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 2 katılımcı (% 3,23) tarafından 2 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramının genel olarak bireylere fayda sağladığı vurgulanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Duyu organları**na benzer. … İnsanın hayattan zevke alması ve anlayıp yorumlayabilmesi için gereklidir..." (**1-E17**)*

Diğer kategorisinde ise, 3 katılımcı (% 4,84) tarafından 3 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Soru işaretin**e benzer. Sosyal olması nedeniyle çok genel bir konudur… Çok karışıktır. Tam bir tanımı yapılamaz. İçerisinde çok fazla soru barındırır bazılarının cevapları bile yoktur.(**1-K11**)*

Tablo 4. İkinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Adedi	f	%
1. *Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler*	Ağaç (4), Aile (3), Orman (3), Ahtapot (2), Bina (2),Gökkuşağı (2),İnsan (2), Türkiye (2), Ağaç gövdesi (1), Arı (1), Çam kozalağı (1), Devlet (1), Dünya (1), Galaksi (1), Güneş (1), Gökyüzü (1), Hücre (1), Işık (1), Kardeş (1), Kırkayak (1), Kokteyl (1), Nar (1), Orta Kuşak (1), Taşıt (1), Temel (1), Toplum (1), Türlü (1), Ülke (1),Yap-boz (1)	29	41	68,33
2. *Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler*	Ayna (1), Bilgi yuvası (1), Işık (1), Koşu pisti (1), Seyahat (1), Toprak (1), Yağmur (1)	7	7	11,67
3. *Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler*	Deniz (1), Tünel (1), Uzay (1)	3	3	5
4.*Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler*	Ağaç dalı (1), Baba (1), Psikolog (1)	3	3	5
5. *Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler*	-	-	-	-
6. *Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler*	Ağaç (2),Güneş (2), Kır çiçekleri (1)	3	5	8,33
7.*Diğer*	Gül (1)	1	1	1,67
Toplam		**46**	**60**	**100**

Tablo 4'e göre, 60 katılımcı tarafından 46 metafor geliştirilmiştir. Buna göre 2. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla metafor geliştirdiği kategori "*farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler"* kategorisidir. Bu kategoride, 41 katılımcı (% 68,33) tarafından 29 farklı metafor geliştirilmiştir. İkinci olarak

"*bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler"* kategorisinde 7 katılımcı (% 11,67) tarafından 7 farklı metafor geliştirilmiştir. "*Diğer metaforlar*" kategorisinde ise,1 katılımcı (% 1,67) tarafından sadece 1 metafor geliştirilmiştir. "*Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler"* kategorisinde ise hiçbir metafor geliştirilmemiştir. Bu doğrultuda 2. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara ilişkin açıklamalar, oluşturulan kategorilere göre aşağıda belirtilmiştir.

Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler kategorisinde, katılımcılar sosyal bilgileri farklı kollar ve dallardan oluşan şeylere benzeterek, sosyal bilgilerin çeşitli disiplinlerin birleşimi olduğunu vurgulamışlardır. Bu kategoride, 41 katılımcı (% 68,33) tarafından 29 metafor kullanarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Ağac**a benzer. Tek bir kelimeyle ifade ettiğimiz ağacı incelediğimizde birden çok dala sahip olduğunu görürüz ve her dal o ağaca ait bir gövdedir. Sosyal bilgilerde birçok dalı bilgiyi barındıran bölümdür." **(2-K12)***

Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 7 katılımcı (% 11,67) tarafından 7 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"*Sosyal bilgiler* **Koşu pisti**ne *benzer. Bitiş çizgisine varıldığında ise bütün engelleri aşmış zafere ulaşmış ve tecrübe, bilgi, beceri kazanmış olursunuz…*" (**2-E18**)

Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 katılımcı (% 5) tarafından 3 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **Tünele** benzer. Çünkü sonsuz bilgiyi içinde barındırır ve ancak ilerledikçe öğrenmeyi tamamladıkça sonuca ulaşılabilir." (**2-K21**)*

Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 katılımcı (% 5) tarafından 3 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"*Sosyal bilgiler* **psikoloğa** *benzer. Bireyin yeteneklerinin farkına varmasını sağlar. Bireyi yönlendirir. Vatandaşlık görevini öğretir, iyi bir vatansever yetiştirir. Bireyin kültürünü, tarihini oluşturan temel öğeleri kavramasını kolaylaştırır. Yaşadığı çevrenin, coğrafyanın, farkına varmasına yardım eder.*" (**2-E29**)

Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 5 katılımcı (% 8,33) tarafından 3 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"*Sosyal bilgiler* **kır çiçeklerine** *benzer. Kır çiçekleri bir topluluktur. Bu topluluk içerisinde farklı çiçekler vardır. Bunlar bazen bir güneş misali açarlar ve etraflarına güzellik saçarlar. Bu güzellikler bireylere ve toplumlara her yönden olumlu etkilemeye çalışırlar.*" (**2-K8**)

Diğer kategorisinde ise, 1 öğretmen adayı (% 1,67) tarafından 1 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **güle** benzer. …Sosyal bilgilerinde kendine has güzelliğinin ve çekiciliğinin yanında onu zorlaştıran kendine has yöntemleri vardır. Tıpkı gülün dikenleri gibi."* (**2-E23**)

Tablo 5. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Adedi	f	%
1. *Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler*	Gökkuşağı (5), Nar (4), Aile (2), Ağaç (2), Gül (2), İnsan (2), Yap-boz (2), Araba (1),Balık kılçığı (1), Bina (1), Çiftlik (1),Dağ (1), Dünya (1), Dünya küresi (1), Göl (1), Halk (1), Irk (1), Karpuz (1), Okul (1),	24	36	63,16

	Pasta(1), Piramit (1), Şemsiye (1), Toplum (1),Tripot (1)			
2. *Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler*	Biçer-döver (1), Bilgisayar (1), Gezi arabası (1),Güneş (1), Kampüs (1), Mevsim (1)	6	6	10,53
3. *Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler*	Evren (1), Gökyüzü (1), Karayolları (1)	3	3	5,26
4.*Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler*	Gözlük (1), Rehber (1), Toplum (1)	3	3	5,26
5. *Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler*	Hayat (3), Orman (1),	2	4	7,02
6. *Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler*	Aile (1),Güneş (1), Lokomotif (1)	3	3	5,26
7.*Diğer*	İnsan (1), Lunapark (1)	2	2	3,51
Toplam		**43**	**57**	**100**

Tablo 5'e göre, üçüncü sınıf düzeyinde 57 öğretmen adayı tarafından 43 metafor geliştirilmiştir. Buna göre, öğretmen adaylarının en fazla metafor geliştirdiği kategori "*farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler"* kategorisidir. Bu kategoride, 36 katılımcı (% 63,16) tarafından 24 farklı metafor geliştirilmiştir. Bu kategoride en fazla "gökkuşağı" (5) sonrasında ise "nar" (4) metaforu geliştirilmiştir. "Aile, ağaç, gül, yap-boz ve insan" metaforları öğretmen adayı tarafından 2 kez oluşturulurken, geriye kalan diğer metaforlar ise sadece 1 kez oluşturulmuştur. Metafor kategorilerine göre, öğretmen adaylarının yarıdan fazlası (% 63,16) sosyal bilgileri "farklı disiplinlerin birleşimi olarak" algılarken diğer 6 kategoride geliştirilen metaforların sayısı öğretmen adaylarının yarısı bile (% 36,84) değildir. "*Diğer metaforlar*" kategorisinde sadece 2 öğretmen adayı (% 3,51) tarafından 2 metafor geliştirilmiştir. 3. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara ilişkin açıklamalar, oluşturulan kategorilere göre aşağıda belirtilmiştir.

Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 36 katılımcı (% 63,16) tarafından 24 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **şemsiyeye** benzer. Tüm beşeri dersleri tek bir çatı altında toplar. Farklı farklı dersler bir arada uyum içindedir. Şemsiyeyi bir araya getiren elemanlar parçalar farklıdır. Bütünlüğü oluştururlar."(**3-K6**)*

*"Sosyal bilgiler **ağaca** benzer. … İşte sosyal bilgiler ağacın gövdesi gibi kendisine yardımcı kendisine bağlı diğer bilimleri bünyesinde barındırır."(**3-K21**)*

Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 6 katılımcı (% 10,53) tarafından 6 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **gezi arabasına** benzer. Gezi arabası Türkiye'deki her yeri dolaşırken iklimi, tarihi yerleri, geçmişi, şimdiki halini ve bunların durumunu gösterir. Bu sosyal bilgiler dersindeki tarih, coğrafya konuları hakkında bilgi verilmesindeki gibidir."(**3-E14**)*

Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 katılımcı (% 5,26) tarafından 3 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **evrene** benzer. Her bir dalı kendi içinde bir galaksi ekseni oluşturur. Ve her eksen keşfedilmeyi bekleyen farklı gezegenlere kapılarını açar."(**3-K37**)*

Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 katılımcı (% 5,26) tarafından 3 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **topluma** benzer. …Sosyal bilgiler dersi toplumun yansımasıdır. Dersin işlenmesinde toplumun kural ve davranışlarının büyük önemi vardır. Toplumdan yola çıkarak bireyi topluma hazırlar." (**3-E12**)*

Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 4 katılımcı (% 7,02) tarafından 2metafor geliştirilerek, sosyal bilgilerin yaşamın sürdürülmesindeki kritik önemine dikkat çekilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **ormana** *benzer. …Temiz bir hava sahası ile canlılara hayat verir. Sosyal bilgiler de içinde coğrafya ve tarihi barındırır ve insanın geçmişini bilip geleceğini kolaylaştırması açısından sos derece önemlidir."* (**3-K20**)

Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 katılımcı (% 5,26) tarafından 3 metafor geliştirilerek, sosyal bilgilerin birey ve toplum için faydalı olan özellikleri belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **lokomotife** *benzer. …Sosyal bilgilerde başarılı olan öğrenci ömrü boyunca hayatta karşısına çıkan zorlukların üstesinden nasıl gelebileceğini hangi yollara başvurabileceğini iyi bilir. Bu sebeple sosyal bilgiler tonlarca yükü kolayca taşıyabilen lokomotife benzer."* (**3-E17**)

Diğer metaforlar kategorisinde ise, 2 katılımcı (% 3,51) tarafından 2 metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **insana** *benzer. Bir konunun birden çok yönü, konusu vardır."* (**3-K36**)

Tablo 6. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramına yönelik sahip oldukları metafor kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Adedi	f	%
1. *Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler*	Ağaç (5), Çınar (5), Okyanus (5), Matruşka (4), Araba (3), İnsan (3), Orman (3),Arı (2), Aşure (2), Dünya (2), Gökkuşağı (2),Tren (2), Vücut (2),Ağaç kökü (1), Ahtapot (1),Anne (1), Avuç içi (1), Bahçe (1), Başak (1), Bina (1), Çark (1),), Çok uluslu devlet (1), Çorba (1),Deniz (1El (1), Ev (1), Futbol takımı (1), Grup (1), Güneş (1), Harita (1), Hayat (1), İnsan vücudu (1), Lokomotif (1), Makine dişlisi (1), Meyve sandığı (1), Mozaik (1), Nar (1), Nehir (1), Parmak (1), Portakal (1), Renk (1), Roman (1), Türkiye (1), Üzüm (1), Üzüm salkımı (1), Yap-boz (1), Yaprak (1), Yemek (1), Zincir (1)	49	76	64,41
2. *Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler*	Çanta (1),Soğan (1), Temel (1), Vatan (1)	4	4	3,39
3. *Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler*	Çınar (1), Deniz (1),Galaksi (1), Okyanus (1),Sarmaşık (1)	5	5	4,24
4.*Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler*	Hayat (2), Atatürk (1), Güneş (1), Harita (1), Kutup yıldızı (1), Pusula (1), Yıldız (1)	7	8	6,78
5. *Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler*	Hayat (1), Organ (1), Orman (1)	3	3	2,54
6. *Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler*	Güneş (2), Ağaç (1), Ağaç kökü (1),Aile (1), Ayakkabı (1), İlaç (1),Kitap (1), Kumbara (1), Organ (1), Salon (1), Tohum (1), Yağmur (1)	12	13	11,02
7.*Diğer*	Bukalemun (3), Bayrak (1), Çınar (1), Saat mekanizması (1), Sarı bez (1),Spor (1),Tavus kuşu (1)	7	9	7,63
Toplam		**87**	**118**	**100**

Tablo 6'ya göre, sosyal bilgiler kavramına ilişkin 118 katılımcı tarafından 87 metafor geliştirmiştir. Buna göre, en fazla metafor geliştirilen kategori, diğer sınıf düzeylerinde olduğu gibi "*farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler"* kategorisidir. Bu kategoride, 76 öğretmen adayı (% 64,41) tarafından 49 farklı metafor geliştirilmiştir. Bu sınıf düzeyinde, tüm kategorilerde öğretmen adayları tarafından metaforlar geliştirilmiştir. En az metaforun geliştirildiği "*yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler"* metafor kategorisinde, 3 katılımcı (% 2,54) tarafından 3 metafor oluşturulmuştur. Genel olarak 4. sınıf öğretmen adayları tarafından en fazla "ağaç" (5), "okyanus" (5), "çınar" (5), "matruşka" (4) metaforları geliştirilmiştir. "*Diğer metaforlar*" kategorisinde ise1, 2 ve 3. sınıf düzeylerine göre daha fazla metaforun (7 metafor, % 7,5) oluşturulduğu dikkat çekmektedir. Sosyal bilgiler 4. sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara ilişkin açıklamalar, oluşturulan kategorilere göre aşağıda açıklanmıştır.

Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler kategorisinde,76 öğretmen adayı (% 64,41) tarafından 49 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **eve** benzer. Ev nasıl bölümlerden (oda, salon, mutfak vs.) oluşuyorsa sosyal bilgiler de tıpkı öyledir. Sosyal bilgilerde alt dallardan oluşur… Tarih, coğrafya, felsefe vs. bunlarla bütün bir bağ içerisindedir…"(**4-E2**)*

Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 4 öğretmen adayı (% 3,39) tarafından 4 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **vatana** benzer. Sosyal bilgilerin içinde birey tarihini bulunduğu coğrafyayı ve haklarını öğrenir. Amacı etkili vatandaşlık yetiştirmek olan bu bilim dalı da vatana benzer ki birleşince bir anlam olsun diye. " (**4-E39**)*

Sonsuzluk ve sınırsızlık olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 5 öğretmen adayı (% 4,24) tarafından 5 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **okyanusa** *benzer. Sosyal bilgiler ucu bucağı olmayan içine girdiğinde derinliklere çeken, bitmek tükenmek bilmeyen bir bilgi okyanusudur. Okyanusa baktığınızda uçsuz bucaksız bir mavilik görürüz. Ancak içinde binlerce canlı yaşamaktadır…"* (**4-K35**)

Yönlendirici ve yol gösterici olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 8 öğretmen adayı (% 6,78) tarafından 7 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **kutup yıldızına** *benzer. Hayatla ilgili konularda yön verir bize yol gösterir. Kutup yıldızı yönümüzü bulmamıza yardımcı olur. Sosyal bilgilerde bizim hayatımıza yön verir…"* (**4-K11**)

Yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 3 öğretmen adayı (% 2,54) tarafından 3 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **ormana** *benzer. …İnsanların yaşaması için oksijene ihtiyacı vardır. Ve çevresini bilmeden yaşayan insan ölmeye ve oksijensiz kalmaya mahkûmdur."* (**4-E9**).

Fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler kategorisinde, 13 öğretmen adayı (% 11,02) tarafından 12 farklı metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler **kitaba** *benzer. …Sosyal bilgiler de kitap gibidir. Kitabın özelliklerini bize kazandırır, sağlar. Ufkumuzu, etkili kişiler olabilmemizi, çevre-ülke-dünya duyarlılığı kazanmamızı sağlar… "* (**4-E4**)

Diğer metaforlar kategorisinde ise, 9 katılımcı (% 7,63) tarafından 7 metafor kullanılarak sosyal bilgiler kavramı açıklanmıştır. Tüm sınıf düzeyleri çerçevesinde düşünüldüğünde, bu kategoride en fazla 4. sınıf düzeyinde metafor geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının tanımlamalarına ilişkin dikkat çekici bazı ifadeler aşağıda verilmiştir:

*"Sosyal bilgiler **tavus kuşuna** benzer. İyisiyle kötüsüyle tüm renkleri içinde barındırır. Yani arasında kötü renk siyah da vardır, canlı renk kırmızı da vardır…" (**4-K1**)*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sosyal bilgiler kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdiği metaforlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının sosyal bilgileri 7 kategori altında değerlendirdikleri ve bu kategorilerden sosyal bilgileri en fazla "*farklı disiplinlerin birleşimi*" olarak algıladıkları görülmektedir. Sınıf düzeyine göre bakıldığında; birinci olarak 4. sınıf (87), ikinci olarak 1. sınıf (51), üçüncü olarak 2. sınıf (46), son olarak ise 3. sınıf (43) düzeyinde metaforlar geliştirilmiştir. Kategoriler ölçeğinde bakıldığında, 2. sınıf düzeyinde "*yaşam kaynağı olarak sosyal bilgiler*" kategorisinde öğretmen adayları tarafından hiçbir metafor geliştirilmemiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "sosyal bilgileri" en fazla ağaç, gökkuşağı, güneş, hayat, orman, aile ve ahtapota benzettikleri dikkat çekmektedir. Öğretmen adayları tarafından oluşturulan bu metaforlarda, sosyal bilgilerin farklı bilim dallarından oluştuğunu ve içerik olarak geniş kapsamlı bir yapıda olduğunu öne çıkartılmaktadır. Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik (2014) tarafından yapılan çalışmada

öğretmen adayları ağaç, aile ve ahtapot metaforlarından hiç *bahsetmemişken* gökkuşağı ve güneş metaforlarından en az düzeyde hayat, orman ve nar metaforların ise en çok düzeyde bahsetmişlerdir. Gömleksiz, Kan ve Öner (2012) tarafından ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrenciler en çok hayat, ağaç ve gökkuşağı metaforlarına benzetme yapmışlardır. Koçoğlu (2014) tarafından sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde yapılan çalışmada ağaç, güneş, hayat, orman, aile ve ahtapot gibi metaforlardan hiç bahsedilmezken öğretmenler araştırma ile ortak olan gökkuşağı metaforundan bahsetmişlerdir. Öğretmen adayı, öğretmen ve ilköğretim öğrencilerinin sosyal bilgilere ilişkin oluşturdukları metaforlar arasında benzerlikler yanında farklılıklar daha fazla dikkat çekmektedir.

Sosyal bilgiler kavramına yönelik geliştirilen metaforlara bakıldığında, öğretmen adayları tarafından en fazla kullanılan "ağaç" (% 6,06) metaforudur. Ağaç metaforu genel olarak *farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler* kategorisinde kullanılırken, 3 öğretmen adayı tarafından *fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler* kategorisi içinde yer almıştır. Burada, ağacın kolları ve dallarının sosyal bilgilere benzerliği değil, ağacın çevre ve insanlar için faydalı olduğundan hareketle sosyal bilgilerin de öğrenciler ve toplum için faydalı olduğu yönü öne çıkartılmıştır. Ağaç metaforunun dışında "ağaç dalı" (% 0,33), "ağaç gövdesi" (% 0,67) ve "ağaç kökü" (% 0,67) gibi metaforlar da öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlardır. İkinci olarak öğretmen adayları tarafından en fazla oluşturulan "gökkuşağı" (% 3,70) metaforudur. Gökkuşağının farklı renklerden oluşması, öğretmen adayları tarafından sosyal bilgilerin farklı disiplinlerine atıf yapılarak benzetme yapılmasına neden olmuştur.

Farklı disiplinlerin birleşimi olarak sosyal bilgiler kategorisi, tüm sınıf düzeylerinde % 60'ın üzerinde bir oranla öğretmen adaylarının en fazla metafor geliştirdiği kategoridir. Bu kategoride en fazla 4. sınıf düzeyinde (n:76) en az ise, 3. sınıf düzeyinde (n:36) metafor geliştirilmiştir. *Bilginin ifadesi olarak sosyal bilgiler kategorisi;* 1, 2 ve 3. sınıf düzeylerinde ikinci olarak en fazla metaforun geliştirildiği kategoridir. 4. sınıf düzeyinde ise, ikinci olarak en çok metaforun geliştirildiği kategori, *fayda sağlayıcı olarak sosyal bilgiler* (n:13) kategorisidir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar aracılığıyla sosyal bilgileri, en çok farklı disiplinlerin bir birleşimi olarak algıladıkları görülmektedir. Bu doğrultuda bakıldığında, hiçbir öğretmen adayının sosyal bilgileri "*yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler*" perspektifinde değerlendirmedikleri dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra sosyal bilgiler öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, "*vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler*" ve "*sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler*" yaklaşımlarına uygun açıklamaların yer aldığı görülmektedir.

Genel olarak bütün kategoriler göz önünde bulundurulduğunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgileri, en fazla "*sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler*" yaklaşımı içerisinde değerlendikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının metaforlara yönelik belirttiği gerekçeler incelendiğinde, sosyal bilgileri oluşturan sosyal bilimlere çok fazla vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler; "Tarih", "Coğrafya", "Felsefe", "Ekonomi", "Hukuk", "Arkeoloji", "Türkçe", "Sosyoloji", "Antropoloji", "Hayat Bilgisi", "Psikoloji", "Vatandaşlık Bilgileri" ve "Eğitim Bilimleri"nden oluşmaktadır. Akhan, Kılıçoğlu ve Gedik (2014) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin tarih, coğrafya, sosyoloji, arkeoloji, sanat tarihi disiplinleri ile ilgili genellikle olumlu yönde metafor geliştirdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin hukuk, antropoloji ve psikoloji disiplinleri ile ilgili olarak hem olumlu hem olumsuz metafor geliştirdikleri saptanmıştır. Ancak sanat tarihi, arkeoloji ve antropoloji disiplinleri ile ilgili metafor geliştiremedikleri tespit edilmiştir.

Çalışmada sosyal bilimlerinin dışında öğretmen adayları tarafından "Siyaset" disiplininden hiç bahsedilmediği görülmektedir. Akhan (2013) çalışmasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının günlük yaşantıları içerisinde politika konularına fazla zaman ayırmadıklarını tespit etmiştir. Bu durum öğretmen adaylarının niçin siyaset alanına değinmediğini ortaya koymaktadır.

1.sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara yönelik olarak açıkladıkları gerekçeler incelendiğinde, sosyal bilgilerin ne olduğuna ilişkin yanlış algıların da olduğu görülmektedir. Sosyal bilgileri en genel anlamda bütün pozitif bilimleri bir çatı altında toplayan bir disiplin olarak algılayan öğretmen adayları bulunmaktadır. Tüm sınıf düzeylerinde öğretmen adayları sosyal bilgiler kavramını, farklı disiplinlerin birleşimi ve içerik olarak geniş kapsamlı olarak algılamaktadır. Sosyal bilgiler 1. sınıf öğretmen adayları genel olarak sosyal bilgileri sosyal bilimlerin bir birleşimi olarak görmektedir. Bunun

sebebi, 1. sınıfta sosyal bilgiler kavramına yönelik alan derslerinden ziyade arkeoloji, sosyoloji, hukuk, felsefe gibi sosyal bilimlere ait derslerin yoğunlukta yer alması olabilir.

2. sınıf ve 3. sınıf düzeyine gelindiğinde öğretmen adayları, sosyal bilgileri oluşturan disiplinleri sayarken "Tarih" ve "Coğrafya" disiplinlerini sayarak açıklamalarda bulunmuştur. Bunların dışındaki diğer disiplinler 1. sınıfta olduğu gibi detaylı bir şekilde açıklanmamıştır. Bu sonuç Demircioğlu (2006)'nun çalışması ile paralellik göstermektedir. Demircioğlu (2006) çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı hedeflediği çalışmasında da öğretmen adaylarının tarih, coğrafya ve sosyoloji disiplinlerine daha fazla ilgi duydukları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, Tuna ve Budak (2013) tarafından yapılan çalışmada da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih kavramına yönelik olumlu metaforlar geliştirdiklerini belirlenmiştir.

4.sınıfa gelindiğinde ise sosyal bilgileri oluşturan alt bilim dalları öğretmen adayları tarafından çok fazla sayılmadığı gibi yapılan açıklamalarda az sayıda "Tarih", "Coğrafya" ve "Vatandaşlık" konularından oluştuğuna yer verilir.

Burada sosyal bilimlerin alt dalları sayılırken diğer sınıf düzeylerine göre daha genel ifadelerle açıklamalar yapılır ve bazen de sosyal bilgilerin toplumsal, kültürel, genel kültür, eğitim gibi konulardan oluştuğu öğretmen adayları tarafından açıklanır. Yani öğretmen adaylarının sosyal bilgileri kavramsal olarak algılayış biçimleri, sınıf düzeyine göre değişmektedir. 1 ve 2. sınıf düzeylerinde sosyal bilimlere daha çok vurgu varken, ilerleyen sınıflarda (3 ve 4. sınıf) "sorumlu birey yetiştirme" ve "etkili vatandaşlığa" daha çok vurgu olduğu dikkat çekmektedir. 1. sınıf öğretmen adayları, sosyal bilgilerin amacını "etkili vatandaş yetiştirme" olarak değil, daha çok hayata hazırlama ve tarihi bilinç kazandırma açısından düşünmektedir.2. sınıf düzeyindeki öğretmen adayları açıklamalarında, sosyal bilgilerin amaçlarından çok fazla bahsetmemektedir. 3. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları, geliştirdikleri metaforları açıklarken sosyal bilgilerin amacının ne olduğuna ilişkin açıklamalar da yapmıştır. 4. sınıf öğretmen adayları ise, sosyal bilgilerin amacını genel olarak "etkili vatandaş yetiştirmek" olarak görmektedir.

Genel olarak tüm sınıf düzeylerinde, metafor oluşturma ve gerekçesini izah etmede kızlar, erkek öğretmen adaylarına göre daha özenli ve anlaşılır bir biçimde açıklamalar yapmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturdukları metaforlarla sosyal bilgilere ilişkin algılarını ortaya koymuştur. Bu anlamda, öğretmen adaylarının sosyal bilgileri; sosyal bilgilerin bir birleşimi, etkili vatandaş yetiştirme, tarihi, coğrafi ve hukuki bilgiler kazandırma, bireyi hayata hazırlama ve rehberlik etme boyutlarında algıladıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları tarafından sosyal bilgiler öğretiminin; eleştirel bakış açısı geliştirme, sorgulama, sosyal empati geliştirme, sosyal katılımı sağlama, toplumsal rol üstlenme gibi boyutlarda algılanmayışı dikkat çekici bir unsurdur.

Çalışmada elde edilen bu sonuçlardan hareketle şu öneriler geliştirilebilir:

- ✓ Sosyal bilgiler eğitimi ana bilim dalında, Sosyal bilgilerin kendisini oluşturan her bir disiplinden farklı bir oluşum olduğunu gösteren temalar, kazanımlar veya konulara programlarda yer verilerek kavramın öğretmen adaylarının farkındalığı arttırılabilir.
- ✓ Sosyal bilgiler eğitime başladıklarında özellikle Sosyal Bilgilerin Temelleri dersinde bu dersi veren öğretim elemanlarının sosyal bilgiler-sosyal bilimler ilişkisini anlamada konusunda öğretmen adaylarının farkındalığını arttırılabilir.
- ✓ Sosyal bilgiler kavramı ile ilgili bilimsel toplantılara öğretmen adaylarının katılımı teşvik edilerek kavramla ilgili farklı bakış açılarının öğrenilmesi sağlanabilir.

Kaynakça

Akhan, O. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Sosyal Bilgiler Öğretimi Özel Sayısı), 6 (14), 37-68.

Akhan, N., E., Kılıçoğlu, G. ve Gedik, H (2014). Sosyal bilgiler öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ve sosyal bilimlere yönelik metaforları, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(8)*, 73 - 90.

Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: Administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration, 37(1),* 80-89.

Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi,* 171, 100-108.

Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefî metafor "yolda olmak". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 6(4)*, 9-22.

Can, G., Yaşar, Ş. ve Sözer, E. (1998). *Sosyal bilgiler öğretimi.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları:.

Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 6 (4)*, 693-712.

Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2)*, 269-283.

Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi (Bilig),* 36, 113-124.

Doğanay, A. (2002). Öğretimde kavram ve genellemelerin geliştirilmesi. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (s. 227-255). Ankara: Pegem A Yayınları.

Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics, 34(1),* 1-14.

Girmen, P. (2007*). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları* Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. http://tez2.yok.gov.tr/ adresinden edinilmiştir.

Goldstein, L. B. (2005). Becoming a teacher as a hero'sjourney: Usingmetaphor in preservice teacher education. *Teacher Education Quarterly, 32(1),* 7-24.

Gömleksiz, M. N., Kan, A. Ü. ve Öner, Ü (2012). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14 (2),* 419-436.

Güven, S. ve Akhan, N. E. (2010). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin öğeleri açıklamak için kullandıkları metaforlar üzerine bir araştırma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1,* 135-172.

Kaya, M. F. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin algıları: metafor analizi örneği, *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 9(2), 917-931.

Kaya, M. F. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "küresel ısınma" kavramına yönelik metafor algıları, *Doğu Coğrafya Dergisi,* 18 (29), 117-134.

Koçoğlu, E. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin imgesel algıları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 15(3), 107-126.

Leavy, A. M., Mcsorley, F. A. & Bote, A., L. (2007). An examination of what metaphor construction reveals about the evolution of preservice teachers' beliefs about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education, 23*, 1217-1233. doi:10.1016/j.tate.2006.07.016

Levine, P. M. (2005). Metaphors and ımages of classrooms. *Kappa Delta Pi Record, 41(4),* s. 172-175. doi: 10.1080/00228958.2005.10532066

MEB, (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6-7.sınıflar öğretim programı ve kılavuzu* (Taslak basım). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Mertol, H., Doğdu, M. ve Yılar, B. (2013). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1 (3),* 176-183.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). Thousand Oaks, London: Sage Publications.

Moser, K. S. (2000). Metaphor analysis in psychology - method, theory, andfields of application. *Forum: Qualitative Social Research, 1(2), 243-256.*

Noyes, A. (2004). (Re)producing mathematics educators: A sociological perspective, *Teaching Education, 15(3)*, 243-256, doi: 10.1080/1047621042000257180

Öztürk, C. & Otluoğlu, R. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*, (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Patton, M. Q. (2002). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri.* (M. Bütün, S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6(2),* 461-522.

Sanchez, A., Barreiro, J., M. & Maojo, V. (2000). Desing of virtual reality systems for education: A cognitive approach. *Educationand Information Technologies, 5(4),* 345-362.

Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report, 10(2),* 358-394.

Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya.* Ankara: Gönül Yayıncılık.

Tuna, Y. E. ve Budak, F. M. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "tarih" kavramına ilişkin algılarının mecazlar / metaforlar yardımıyla analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Sosyal Bilgiler Öğretimi Özel Sayısı), 6 (14), 609-642.

Vadebocoeur, J. A & Torres, M. N. (2003). Constructing and reconstructing teaching roles : A focus on generative metaphors and dichotomies. *Discours: Studies in the Cultural Politics of Education, Carfax Publishing, 24(1)*, 87-103 doi: 10.1080/01596300303034

Wulf, A. & Dudis, P. (2005). Body partitioning in ASL metaphorical blends. *Sign Language Studies, 5(3)*, 317-332. doi: 10.1353/sls.2005.0012

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.